

10—13 januari

Debatter m. m.**Tisdagen den 10 januari**

	Sid.
Ålderspresidentens hälsningstal	3
Anförande av talmannen efter talmansvalen	10

Onsdagen den 11 januari

Talmannens anförande vid riksdagens öppnande	12
--	----

Torsdagen den 12 januari

Interpellation av fru Johansson i anledning av företagen omläggning av radioprogrammen	14
--	----

Fredagen den 13 januari

Interpellationer av:

herr Hedlund ang. principerna för export av krigsmateriel	22
herr Heckscher ang. det svenska försvarets målsättning	23

Samtliga avgjorda ärenden**Tisdagen den 10 januari**

Val av talman och vice talmän	10
Val av sekreterare	11

Torsdagen den 12 januari

Val av talmanskonferens	13
» » kanslideputerade	13
» » suppleanter för kanslideputerade	13
» » kanslitillsättare	14
» » ekonomideputerade	14

I enlighet med § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen sammanträdde andra kammaren här i huvudstaden i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingsalen.

Tisdagen den 10 januari

Kl. 11.00

§ 1.

Sammanträdet öppnades av representanten för Malmöhus läns valkrets herr SKÖLD såsom den ledamot, vilken bevisat de flesta riksdagarna, med följande ord:

Ärade kammarkamrater! Såsom den till riksdagsåren äldste är det min förman att få hälsa Eder alla välkomna till 1961 års riksdag.

Många av förra årets ledamöter saknas. Många nya har kommit i stället. Vi som är kvar sen tidigare minns med tacksamhet de avgångna och önskar nykomlingarna hjärtligt välkomna hit till — som vi hoppas — ett gott personligt kamratskap och till ett arbete, som från olika åsikters utgångspunkt har hela folkets gemensamma väl för ögonen.

För mig personligen kan det väl vara förlåtligt om samhällsutvecklingen under de mer än fyra årtionden som jag tillhört denna kammare i dag står fram för mitt minne. Mitt huvudintryck är då att för vårt folks del har ett starkt ökat ekonomiskt och andligt oberoende blivit medborgarnas största vinning. Från att ha varit en förvisning hos enstaka ropandes röster har tanken om det värdefulla i frihet för varje individ blivit gemensam egendom för alla dagens svenskar. Oberoende är personlighetsdaningens grogrund.

Alla kan inte rätt bruka friheten. Det är väl sant. Men medlen häremot är icke något principiellt problem. Det heter uppfostran och upplysning. Men vi vet alla hur svårt det är i praktiken att inom olika områden bruka detta medel med avsedd verkan. Kanske bör vi i

denna tid särskilt observera, att tillämpade metoder lätt göres verkningslösa genom förhållandenas allmänna utveckling.

Från dagens utgångspunkt ser jag ingenting så viktigt för vårt folks framtid som att alla människor göres delaktiga av friheten och förmågan att rätt bruka den. Genom naturens grymhet eller en försummad uppfostran är många ur stånd att av egen kraft gripa de möjligheter till personligt oberoende som samhället erbjuder. De måste ha hjälp — utan ökad byråkrati — av medmänniskor som blivit andligen bättre lot-tade.

Detta problem gäller främst de unga. För de något äldre kan det vara för sent att nå resultat. Hur lösningen skall vinnas kan det vara förmätet av en sjutioåring att ge anvisningar om. Hur mycket vet väl jag om dagens ungdom? Jag nöjer mig med att understryka: Ännu har det svenska samhället inte nått en tillfredsställande lösning av den enskilde medborgarens frihetsproblem.

När man drömmer om en lyckosam framtid för det egna folket, kan man inte undgå att samtidigt känna ett kallt vinddrag i sitt medvetande. Vi är ju inte ensamma på jordklotet. Vårt väl beror inte bara av oss själva utan i hög grad av tillståndet i världen i övrigt. En stor del av världens befolkning befinner sig i revolutionär rörelse. Det gäller de olika folkens frihet och jämställdhet med andra folk. Vi måste behjärta denna strävan. Ty folkens frihet är grundvalen för individernas.

Det pågår en kamp om inflytande

över folk och individer. Den står mellan olika system men också för bibehållande eller förstärkning av egen makt. Av denna kamps utgång beror världens och vår egen framtid. Förden skull måste vi önska förändringar som skapar förutsättning för en allmän utveckling mot en human demokrati. Det svenska folket kan inte stå ointresserat. Det måste göra sin insats.

Vi har i nuet ett naturligt forum i Förenta Nationerna, och vi har valt att där vara en röst med egen tonklang. Vi är rätt eniga om att fortsätta på denna väg. Men kanske finns det flera än jag som skulle vilja att vi blir något mera av en ropandes röst. Detta synes mig viktigare än insatser från vår sida till lösning av enskilda problem. Dessa måste nog ännu så länge i de flesta fall sökas utefter linjer som är betydligt intressebetonade. Men ju mera tanken om folkens oberoende och individens frihet anammas av världens folk, desto naturligare blir också vår medverkan till praktiska lösningar.

Visst är det förenat med svårigheter att gentemot andra stater finna det rätta röstläget. Samarbetet fordrar måttfullhet i ord och åthävor. Det gäller att bibehålla denna och ändå få fram vår mening med den skärpa som får folk att lyssna, än med tillfredsställelse och än med irritation. Det är därigenom en ropandes röst väcker andarna till liv. Är detta möjligt för oss? Vad som härvidlag ingivit mig förtröstan är den påminnelse om Hjalmar Branting som vi alla nyligen fått. Han var mot enskilda personer den hänsynsfullaste. Men ändå kunde ingen som hörde honom undgå att aktiveras för eller emot av skärpan i hans anklagelser mot det han ansåg vrängt och orättfärdigt. Tar det svenska folket honom till föredöme och förmår vi såsom han att förena hänsyn med skärpa, kan vi också väl fylla vår uppgift att vara en ropandes röst i kampen för en demokratisk och balanserad värld.

Härmed förklarar jag detta sammanträde öppnat.

§ 2.

Herr ordföranden tillkännagav, att han anmodat undertecknade att föra protokollet till dess sekreterare hunnit utses ävensom att kanslipersonal blivit av honom till erforderligt antal för tillfället antagen; och blevo dessa åtgärder på framställd proposition av kammaren godkända.

§ 3.

Upplästets följande till kammaren inkomna protokoll angående den i § 32 riksdagsordningen föreskrivna fullmaktsgranskningen:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 4 januari 1961.

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning av riksdagsmannafullmakter som skulle inför departementschefen företagas innan årets riksdag sammanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar Åsbrink, Kollberg och Svärd samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar Renlund, Strand och Hagberg.

Till justitiedepartementet hade insänts fullmakter dels för de vid allmänna valen under september 1960 utsedda 232 ledamöterna av riksdagens andra kammare, däribland redaktören Torsten Bengtson och folkskolläraryn Ragnhild Sandström, dels ock för två personer, som — efter det Bengtson av sagt sig ledamotsuppdraget och Ragnhild Sandström avlidit — vid nya röstsammanräkningar blivit utsedda att i de avgångnas ställe inträda såsom ledamöter av kammaren.

De för Bengtson och Ragnhild Sandström utfärdade fullmakterna undantogs från granskningen.

Vidare hade till departementet inkommit fullmakt för hemmansägaren

Axel Sandström, vilken vid ny röstsammanräkning blivit utsedd till ledamot av andra kammaren för tiden till den 1 januari 1961 i stället för avgången ledamot av kammaren. Enär den tid, för vilken Axel Sandström blivit vald, numera gått till ända, undantogs jämväl denna fullmakt från granskningen.

Vid granskning av övriga fullmakter framställdes icke någon anmärkning mot desamma.

Protokoll över granskningen jämte förteckning å de granskade fullmakterna skulle tillika med dessa överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:

K. G. Grönhagen

Den i protokollet omförmälda förteckningen var av följande lydelse:

Förteckning

å ledamöter av riksdagens andra kammare enligt fullmakter, granskade inför chefen för justitiedepartementet den 4 januari 1961.

Stockholms stad.

- 1 Statsministern Tage Erlander
- 2 Professorn Bertil Ohlin
- 3 Professorn Gunnar Heckscher
- 4 Statsrådet Torsten Nilsson
- 5 Fru Nancy Eriksson
- 6 Socialsekreteraren Einar Rimmerfors
- 7 Ombudsmannen Astrid Kristensson
- 8 Metallarbetaren Hans Gustafsson
- 9 Advokaten Ingrid Gärde Widemar
- 10 Ombudsmannen Sigrid Ekendahl
- 11 Redaktören Hilding Hagberg
- 12 Direktören Gösta Bohman
- 13 Civilekonomen Hans Hagnell
- 14 Direktören C. W. Carlsson
- 15 Sekreteraren Folke Björkman
- 16 Rektorn Stellan Arvidson
- 17 Byråchefen Erland Carbell
- 18 Direktören Gustaf Kollberg
- 19 t. f. kyrkoherden David Svenungsson
- 20 Pastor primarius Ake Zetterberg

- 21 Sekreteraren Nils Kellgren
- 22 F. redaktören Gustav Johansson
- 23 Förste byråinspektören Daniel Wiklund
- 24 Direktören Sten Källenius
- 25 Ombudsmannen Oskar Lindkvist

Stockholms län.

- 26 Metallarbetaren Arthur Sköldin i Sundbyberg
- 27 Folkskolläraren Gunnel Olsson i Österåker
- 28 Direktören Jarl Hjalmarson i Lidingö
- 29 Docenten Gunnar Helén i Saltsjö-Duvnäs
- 30 Kommunalarbetaren Carl-Erik Johansson i Södertälje
- 31 Godsägaren friherre Lennart Stiernstedt i Knivsta
- 32 Ombudsmannen Cecilia Nettelbrandt i Solna
- 33 Fru Anna-Lisa Lewén-Eliasson i Huddinge
- 34 Agronomen Erik Grebäck i Knutby
- 35 Försäkringstjänstemannen Essen Lindahl i Lidingö
- 36 Fru Ulla Lidman-Frostenson i Lovö
- 37 Småbrukaren Folke Trana i Östhammar
- 38 Förlagsredaktören Augustinus Keijer i Lidingö
- 39 Smidesmästaren Bror E. Nyström i Norrtälje

Uppsala län.

- 40 Ombudsmannen John Lundberg i Uppsala
- 41 Statsrådet Ragnar Edenman
- 42 Överlantmätaren Erik Tobé i Uppsala
- 43 F. d. professorn Sten Wahlund i Uppsala
- 44 Professorn Henrik Munktell i Uppsala

Södermanlands län.

- 45 Förste postiljonen Svante Lundkvist i Eskilstuna

- 46 Lantbrukaren Ragnar Ekström i Björkvik
- 47 Disponenten Sven Wedén i Eskilstuna
- 48 Översköterskan Rosa Andersson i Tosterö
- 49 Lantbrukaren Emil Elmwall i Björkhult, Sparreholm
- 50 Hemmansägaren Carl Eric Hedin i Kärrboda, Nyköping
- 51 Ombudsmannen Harry Berg i Nyköping
- Östergötlands län.*
- 52 Metallarbetaren Fridolf Thapper i Finspång
- 53 Redaktören Ingemar Andersson i Linköping
- 54 Kamreraren Karin Wetterström i Linköping
- 55 Lantarbetaren Sven Persson i Appuna
- 56 Lantbrukaren Einar Gustafsson i Kårby, Österstad
- 57 Ingenjören Gustav Boija i Norrköping
- 58 Kontoristen Astrid Bergegren i Norrköping
- 59 Ombudsmannen Rune Johansson i Norrköping
- 60 Disponenten Christian von Sydow i Norrköping
- 61 Metallarbetaren Oscar Franzén i Motala
- 62 Landstingsmannen David Gomér i Rappestad, Vikingstad
- Jönköpings län.*
- 63 Metallarbetaren Harald Almgren i Norrahammar
- 64 Hemmansägaren Gustaf Svensson i Vä, Reftete
- 65 Ombudsmannen Anders Forsberg i Nässjö
- 66 Chefredaktören Yngve Hamrin i Jönköping
- 67 Ryttmästaren greve Torgil G. von Seth å Bratteborg
- 68 Fabrikören Karl Rask i Bredaryd
- 69 Ombudsmannen Arne Magnusson i Jönköping
- 70 Charkuteriarbetaren Henning Carlsson i Huskvarna
- 71 Affärsbiträdet Iris Ekroth i Huskvarna
- Kronobergs län.*
- 72 Statsrådet Rune B. Johansson
- 73 Hemmansägaren Fridolf Jansson i Benestad, Alvesta
- 74 Hemmansägaren Erik Magnusson i Tumhult
- 75 Expediören Bengt Fagerlund i Kosta
- 76 Ombudsmannen Rune Gustavsson i Alvesta
- Kalmar län.*
- 77 Fru Tekla Torbrink i Kalmar
- 78 Hemmansägaren Fritz Börjesson i Isgärde, Glömminge
- 79 Rektorn Stig Alemyr i Vimmerby
- 80 Agronomen Einar Hæggbloom i Kåremo
- 81 Typografen Eric W. Johanson i Västervik
- 82 Hemmansägaren John Johansson i Gränö, Järnforsen
- 83 Distriktslantmätaren Mac P. Hamrin i Kalmar
- Gotlands län.*
- 84 Fiskaren Bengt Arweson i Gotthem
- 85 Lantbrukaren Per Svensson i Stenkyrka
- 86 Landstingsmannen Hjalmar Heidenberg i Visby
- Blekinge län.*
- 87 Metallarbetaren Thure Andersson i Ronneby
- 88 Rörmontören Eric Karlsson i Olofström
- 89 Redaktören Olaus Nyberg i Karlskrona
- 90 Godsägaren greve Hans Wachtmeister i Wambåsa, Ronneby
- 91 Barnavårdsmannen Thyra Löfqvist i Mörrum

Kristianstads län.

- 92 Målarmästaren Gunnar Engkvist i Bjärnum
 93 Landstingsmannen Einar Larsson i Larsbo, Borrby
 94 Fruktdlaren Jöns Nilsson i Bäste-kille, Vitaby
 95 F. d. lantarbetaren Karl Jönsson i Gärds Köpinge
 96 Sågverksarbetaren Arvid Nilsson i Lönsboda
 97 Barnavårdsmannen Ety Eriksson i Ängelholm
 98 Lantbrukaren Harald Johnsson i Skoglösa, Göinge-Fridhem
 99 Direktören Gösta Darlin i Osby

Malmö, Hälsingborgs, Landskrona och Lunds städer.

- 100 Statsrådet Gösta Netzén
 101 Redaktören Jean Braconier i Malmö
 102 Ombudsmannen Einar Henningsson i Hälsingborg
 103 Expeditionen Erik Adamsson i Malmö
 104 Folkskolläraren Eva Karlsson i Hälsingborg
 105 Köpmannen Carl Christenson i Malmö
 106 Seminarieläraren Johannes Blidfors i Lund
 107 Redaktören Eric Svenning i Malmö
 108 Bankdirektören C. G. Regnéll i Lund
 109 Plåtslagaren Hugo Bengtsson i Landskrona
 110 Redaktören Sixten Palm i Malmö

Malmöhus läns valkrets.

- 111 Förutvarande statsrådet Per Edvin Sköld
 112 Förutvarande statsrådet Nils G. Hansson i Skegrie
 113 Lantarbetaren Axel Landgren i Bjäresjö
 114 Agronomen Eric Nilsson i Svalöv
 115 Fiskaren Hans Levin i Kämpinge
 116 Lantbrukaren Stig F. Hansson i Önnarp, Skurup

- 117 Underinspektoren Eric Nelander i Trelleborg
 118 Barnavårdsmannen Mary Holmqvist i Svalöv

Hallands län.

- 119 Ombudsmannen Tore Bengtsson i Halmstad
 120 Lantbrukaren Johannes Antonsson i Dahla, Heberg
 121 Kontorsföreståndaren Ingemund Bengtsson i Varberg
 122 Godsägaren Gust. Nilsson i Göingegården, Lindberga
 123 Lantbrukaren Alvar Andersson i Björkered, Knäred

Göteborgs stad.

- 124 Leg. läkaren Elisabet Sjövall
 125 Leg. läkaren Bertil von Friesen
 126 Trafikinspektoren Olof Nilsson
 127 Fru Stina Wallerius-Gunne
 128 Bankkamreraren Sven Gustafson
 129 Telearbetaren Olof Andreasson
 130 F. d. tullöveruppsyningsmannen Knut Senander
 131 Socialinspektören Brita Elmén
 132 Metallarbetaren Valter Kristenson
 133 Direktören Bengt Bengtsson
 134 Förbundssekreteraren Gunnar Carlsson
 135 Pastorn teol. lic. Thorvald Källstad

Göteborgs och Bohus läns landstingsområde.

- 136 Lantbrukaren Carl E. Johansson
 137 Riksgäldsfullmäktigen Waldemar Svensson
 138 Ombudsmannen Gunnar Gustafsson
 139 Lantbrukaren Ernst V. Staxäng
 140 Landstingsmannen Lennart Mattsson
 141 Fiskaren Olof Johansson
 142 Socialvårdsombudsmannen Evert Svensson

Älvsborgs län, norra valkrets.

- 143 Fil. dr. Hilding Johansson i Trollhättan

- 144 Lantbrukaren Sven Anthy i Långared, Anten
- 145 Pappersbruksarbetaren Sven Andersson i Billingsfors
- 146 Lantbrukaren Robert Johansson i Dockered, Olofstorp
- 147 Kammarherren James Dickson i Vikaryd, Alingsås
- 148 Kassörskan Ruth Andersson i Lerum
- Älvsborgs län,*
södra valkretsen.
- 149 Stads-kassören Rune Carlstein i Borås
- 150 Disponenten Tage Magnusson i Borås
- 151 Fru Gördis Hörnlund i Borås
- 152 Rektorn Henry Brandt i Strömma, Rävlanda
- 153 Pastorn Axel Gustafsson i Borås
- Skaraborgs län.*
- 154 Lantarbetaren Nils Odhe i Vinninga
- 155 Lantbrukaren Gunnar Larsson i Luttra, Falköping
- 156 F. d. folkskolläraren Oscar Malmberg i Skövde
- 157 Barnavårdsmannen Elisabet Johansson i Skövde
- 158 Lantmästaren Rolf Eliasson i Moholm
- 159 Kamreraren Bengt Börjesson i Falköping
- 160 Fabriksarbetaren Arne Blomkvist i Lidköping
- 161 Fabrikören Harry Carlsson i Tibro
- Värmlands län.*
- 162 F. d. järnvägsmannen August Spångberg i Charlottenberg
- 163 Lantbrukaren Arvid Andersson i Ryggestad, Gunnarskog
- 164 Assistenten Viola Sandell i Karlstad
- 165 Lantbrukaren Leif Cassel i Gunnerud, Alster
- 166 Redaktören Manne Ståhl i Karlstad
- 167 Hemmansägaren Harry Wahrendorff i Höjen, Nor
- 168 Rörverksarbetaren Karl-Gustav Andersson i Storfors
- 169 Länsarbetsdirektören Arvid Eskel i Karlstad
- 170 Kommunalarbetaren Gunnar Eskilsson i Likenäs, Finnskoga-Dalby
- Örebro län.*
- 171 Ombudsmannen Erik Brandt i Aspabruk
- 172 Annonschefen Henry Allard i Örebro
- 173 Direktören Ebbe Rydén i Örebro
- 174 Metallarbetaren Göran Petterson i Degerfors
- 175 Hemmansägaren Karl Björkänge i Örebro
- 176 Folkskolläraren Lena Renström-Ingenäs i Kumla
- 177 Förvaltaren friherre Fr. A. Hamilton i Hjortkvarn
- 178 Disponenten Matteus Berglund i Askersund
- Västmanlands län.*
- 179 Expeditören Eric R. Carlsson i Västerås
- 180 F. d. rådmannen Ernst Jacobsson i Sala
- 181 Kontoristen Rosalie (Rosa) Svensson i Kungsör
- 182 Ingenjören C.-G. Enskog i Västerås
- 183 Lantbrukaren Sven Vigelsbo i Sala
- 184 Ombudsmannen Sven Hammarberg i Västerås
- 185 Majoren Dag R. Edlund i Västerås
- Kopparbergs län.*
- 186 Förste kontoristen Sven Axel Mellqvist i Korsnäs
- 187 Fru Elsa Ingeborg Lindskog, född Forsberg i Söderbärke
- 188 Förutvarande statsrådet Lars Magnus Eliasson i Sundborn
- 189 Rektorn Anders Olof Hammar i Folkärna
- 190 Järnbruksarbetaren Erik Leonard Östrand i Avesta

- 191 Gruvarbetaren Karl Torsten Fredriksson i Grängesberg
 192 Distriktslantmätaren Bo Turesson i Mora
 193 Skogsarbetaren Kvickers Olof Persson i Lima
 194 Kontrollassistenten Karl Gustaf Harald Boo i By kyrkby

Gävleborgs län.

- 195 Statsrådet Per Sigurd Lindholm
 196 Åkeriägaren Per Einar Asp i Kila-fors
 197 Ombudsmannen Folke Anders Haglund i Gävle
 198 Direktörsassistenten Nils Göran Stenberg i Edsbyn
 199 Ombudsmannen John Erik Eriksson i Njutånger
 200 Fru Gunbjörg Marie Thunvall i Ramsjö
 201 Ombudsmannen Henning Ferdinand Nilsson i Gävle
 202 Skräddarmästaren Hans Per Wilhelm Nordgren i Söderhamn
 203 Kommunalkamreraren Sven Erik Axel Ekström i Iggesund

Västernorrlands län.

- 204 Ombudsmannen Harald Kärrlander i Sollefteå
 205 Fabriksarbetaren Alf Andersson i Kvissleby
 206 F. d. generaldirektören Gunnar Hedlund i Mo, Rådom
 207 Åkeriägaren Bernhard Sundelin i Bredbyn
 208 Folkskolläraren John R. Anderson i Sundsvall
 209 Advokaten Bo Martinsson i Sundsvall
 210 Häradshövdingen Nils G. Fröding i Sundsvall
 211 Fru Elvira Holmberg i Prästmon
 212 Lantbrukaren Thorbjörn Fäldin i As, Ramvik

Jämtlands län.

- 213 Skogsarbetaren Sigfrid Jonsson i Strömsund

- 214 Hemmansägaren Helge Lindström i Lockne
 215 Hemmansägaren Erik Larsson i Norderön
 216 Ombudsmannen Birger Nilsson i Östersund
 217 Hemmansägare Elias Jönsson i Jämtlands-Sikås

Västerbottens län.

- 218 Statsrådet Gösta Skoglund
 219 Fru Astrid Lindevik i Skellefteå
 220 Färghandlaren Sigvard Larsson i Umeå
 221 Hemmansägaren Jan-Ivan Nilsson i Västerås, Tvärålund
 222 Jordbruksinstruktören Gunnar Lundmark i Lycksele
 223 Hemmansägaren Carl Östlund i Myckle
 224 Kommunalarbetaren Henning Gustafsson i Skellefteå

Norrbottens län.

- 225 Sägverksarbetaren Olof W. Wiklund i Öjebyn
 226 Förste kriminalassistenten R. Lassenantti i Luleå
 227 Redaktören Helmer Holmberg i Luleå
 228 Föreståndarinnan Annie Jäderberg i Kiruna
 229 Fru Märta Boman i Prästholm
 230 Rektorn Ingvar Svanberg i Sangis
 231 Skogsinspektören Harald Larsson i Hedenäset
 232 Bokhållaren John G. Löfroth i Luleå

§ 4

Företogs upprop av kammarens ledamöter.

Vid uppropet befunnos fröken Wetterström samt herrar Johanson i Västermik, Alemyr, Johansson i Gränö, Johansson i Öckerö, Cassel och Nilsson i Tvärålund frånvarande.

Från fröken Wetterström och herr Cassel hade till kammaren inkommit läkarintyg, vilka nu upplästes.

Herrar Johanson i Västervik, Alemyr och Johansson i Öckerö hade i likaledes nu föredragna ansökningar anhängligt om ledighet från riksdagsgörömlen.

Herrar Johansson i Gränö och Nilsson i Tvärälund hade genom telegram respektive telefonsamtal till kammarens kansli anmält sig vara av trafikförhållandena hindrade att närvara vid uppöpet.

§ 5

Anställdes val av talman; och befanns efter valets utgång hava till talman blivit utsedd herr Thapper med samtliga avgivna eller 216 röster.

§ 6

Företogs val av förste vice talman. Efter det valedlarna blivit öppnade och uppräknade befanns valet hava så utfallit, att 175 röster tillfallit herr Malmborg och 3 herr von Seth; och hade kammaren alltså till förste vice talman utsett herr Malmborg.

§ 7

Anställdes val av andre vice talman. Sedan valedlarna öppnats och uppräknats befunnos 160 röster hava tillfallit herr von Seth och 2 herr Malmborg, vadan kammaren till andre vice talman utsett herr von Seth.

§ 8

Herr TALMANNEN yttrade:
Herr ålderspresident! Ärade kammarledamöter!

Å egna och vice talmännens vägnar ber jag att få tacka för det stora förtroende som har visats oss genom att vi blivit utsedda till talmän. Vi försäkrar att vår strävan alltid skall vara att i möjligaste mån motsvara detta förtroende.

§ 9

Upplästes ånyo och lades till handlingarna under § 4 här ovan omförmäl-

da läkarintyg, ansökningar och telegram, vilka voro så lydande:

Linköping den 7 januari 1961

Härmed intygas att riksdagsledamöten Karin Wetterström, född den 27/3 1908, vårdats å Kvinnokliniken, Centrallasarettet, Linköping, 1960 28/12—31/12 för Metrorrhagia. Opererad.

Fröken Wetterström är sjukskriven och kan börja sitt arbete den 16/1 1961.

Linköping som ovan

O. G. A. Berggren

T. f. överläkare

Till Riksdagens andra kammare

På grund av enskild angelägenhets ordnande anhålles vördsamt om ledighet från riksdagsarbetet 10/1 1961.

Eric W. Johanson

Till Riksdagens andra kammare

På grund av sammanträde med interneringsnämnden hemställer undertecknad om ledighet från kammarens sammanträde den 10 januari.

Stockholm den 9 januari 1961

Stig Alemyr

Till Riksdagens andra kammare

På grund av trafik hinder är jag förhindrad närvara vid riksdagens sammanträde denna dag.

Gränö, Järnforsen, den 10 januari 1961

John Johansson

Till Riksdagens andra kammare

Jag får härmed för personliga angelägenheter anhålla om ledighet från riksdagsgörömlen fr. o. m. riksdagens början t. o. m. den 21 januari 1961.

Öckerö den 10 januari 1961

Olle Johansson

Riksdagsman Leif Cassel är på grund av sjukdom (konvalescens efter operation för magsår) oförmögen deltaga i riksdagsarbetet fr. o. m. den 10 januari t. o. m. 15 februari 1961, vilket härmed intygas.

Karlstad den 9 januari 1961

Rolf Kaijser

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades fröken Wetterström under ti-

den den 10—14 januari, herrar Johanson i Västervik, Alemyr, Johansson i Gränö och Nilsson i Tvärålund innevarande dag samt herrar Johansson i Öckerö och Cassel från och med denna dag till och med den 21 januari respektive den 15 februari 1961.

§ 10

Föredrogs åter det under § 3 här ovan intagna protokollet, varefter kammaren beslöt att, med godkännande av de däri avsedda fullmakterna, lägga protokollet till handlingarna.

§ 11

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren att genast företaga val av sekreterare, varefter det sålunda beslutade valet företogs; och befanns efter valsedlarnas öppnande och uppräknande valet hava så utfallit, att till sekreterare utsetts sekreteraren Sune K. Johansson med samtliga avgivna eller 145 röster.

Sedan sekreteraren på kallelse infunnit sig, meddelade herr talmannen honom underrättelse om valets utgång och hälsade honom välkommen.

Protokollföringen övertogs här efter av sekreteraren.

Ernst V. Staxäng Nancy Eriksson

§ 12

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla riksdagens samtliga ledamöter att onsdagen den 11 innevarande månad kl. 11 infinna sig i slottskapellet samt, efter förrättad gudstjänst, enligt § 34 riksdagsordningen begiva sig till rikssalen

för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

§ 13

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats ett antal inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelning av dessa biljetter finge ske genom kammarens kansli med iakttagande, att de för ledamöterna från var och en av rikets valkretsar avsedda biljetterna utlämnades till valkretsens äldste närvarande representant, som sedermera finge ombesörja den vidare utdelningen.

Detta förslag blev av kammaren bifallet.

§ 14

Herr talmannen meddelade, att herr Nilsson i Tvärålund nu intagit sin plats i kammaren.

§ 15

Herr TALMANNEN anförde:

Till kammarens ledamöter har utdelats en stencilerad sammanställning över sammanträdestiderna under innevarande januari månad. Därav framgår bl. a. att val av ledamöter och suppleanter i de ständiga utskotten m. m. avses skola äga rum vid sammanträdet på fredag kl. 13.00 och att remissdebatten, såsom tidigare preliminärt meddelats, kommer att taga sin början tisdagen den 24 januari kl. 10.00.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 12.16.

In fidem
Sune K. Johansson

Onsdagen den 11 januari

Kl. 10.30

§ 1

På förslag av herr talmannen, som förklarade sig hava om tiden för valen samrätt med första kammarens talman, beslöt kammaren att vid plenum torsdagen den 12 innevarande januari företaga val av fyra ledamöter i talmanskonferensen, två kanslideputerade jämte suppleanter, sex ledamöter att jämte talmannen och vice talmännen tillsätta befattningshavare hos kammaren samt fyra ledamöter att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 2

På förslag av herr talmannen, som förklarade sig hava om tiden för jämväl dessa val samrätt med första kammarens talman, beslöt kammaren att vid plenum fredagen den 13 i denna månad företaga val av dels ledamöter och suppleanter i de ständiga utskotten, dels revisorer och revisorssuppleanter för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, dels ock medlemmar och suppleanter i Nordiska rådet.

§ 3

Herr talmannen och kammarens ledamöter avgingo kl. 10.45 till slottskapellet, varest riksdagspredikan hölls av kyrkoherden i Gällivare församling, kontraktsprosten Gottfrid Nordlund. Efter slutad gudstjänst begav sig kammaren till rikssalen. Hans Maj:t Konungen öppnade där riksdagen med ett tal. Sedan första kammarens talman härefter framfört första kammarens undersåtliga vördnad, framträdde ANDRA KAMMARENS TALMAN och yttrade:

Eders Majestät!

Vårt folk sluter alltjämt enigt upp kring en utrikespolitik, som tar sikte på att stärka strävandena till fred och samförstånd i världen och medverka till att motsättningarna mellan nationerna utjämnas. Det är därför med oro vi iakttar den ökade spänningen mellan öst och väst. Vi beklagar det avbrott, som skett i nedrustningskommitténs förhandlingar, och att de internationella tvistefrågorna icke synes ha kommit närmare sin lösning. De rådande motsättningarna har framträtt särskilt starkt i Kongo-krisen och de påfrestningar den medfört för FN. Vårt lands insatser i det humanitära hjälparbetet och för polisiär vakttjänst i Kongo står i full överensstämmelse med den fredssträvan som kännetecknar svensk utrikespolitik. Dessamma gäller deltagandet i den internationella hjälpverksamheten, och det är med glädje vi finner att förslag till ökade insatser på detta område förelägges riksdagen.

De goda konjunkturen, som under förra året varit rådande i vårt land, är en anledning till verklig tillfredsställelse. Hög sysselsättning och prisstabilitet är goda ting för ett lands ekonomi. Våra strävanden att bibehålla detta gynnsamma läge får icke eftersättas, allra helst som konjunkturen utomlands kännetecknas av en viss osäkerhet. Det är därför angeläget att en god beredskap upprätthålles mot arbetslöshet och att den ekonomiska politiken även i fortsättningen präglas av återhållsamhet och försiktighet för att förhindra en inflatorisk utveckling.

En hög sysselsättning och en stigande produktion skapar erforderliga förut-

sättningar för en önskvärd utbyggnad av reformpolitiken. Med glädje och tillfredsställelse hälsas Eders Majestäts meddelande att förslag kommer att framläggas om flera betydande reformer på samhällslivets olika områden. Bland de angelägna åtgärder som sålunda förbådas ingår en ytterligare utbyggnad av utbildningsväsendet, lättnader för de mentalsjukvården och stödet åt de handikappade samt ökade samhälleliga åtgärder på ungdomsvårdens område. Jag är förvissad om att andra kammaren i positiv anda och med omsorg skall pröva Eders Majestäts framställningar.

Andra kammaren betygar Eders Majestäts sin undersåttliga vördnad.

Talmännen fingo härefter vardera mottaga ett exemplar av dels Kungl. Maj:ts proposition nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1961/62, dels ock Kungl. Maj:ts berättelse till 1961 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit, varefter ceremonien på rikssalen avslutades; och åtskildes kammaren vid utgåendet från rikssalen, enligt beslut fattat före avgången från dess samlingsrum.

In fidem
Sune K. Johansson

Torsdagen den 12 januari

Kl. 10.00

§ 1

Företogs val av fyra ledamöter i talmanskonferensen; och blevo därtill utsedda

herr Gustafsson i Stockholm,
herr Hedlund,
herr Hjalmarson och
herr Ohlin,

envar med 110 röster.

§ 2

Anställdes val av två kanslideputerade. Därvid lämnades på begäran ordet till

Herr FÖRSTE VICE TALMANNEN, som yttrade:

Herr talman! För vart och ett av de ytterligare val som skall företagas vid detta plenum ber jag att få avlämna en gemensam lista, vilken godkänts av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen. Varje lista upptar namn å så många personer, som det ifrågavarande valet avser.

Den av herr förste vice talmannen beträffande detta val avlämnade listan upptog under partibeteckningen »Gemensam lista» följande namn:

Petterson i Degerfors
von Friesen.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd; och förklarades herrar Petterson i Degerfors och von Friesen utsedda till kanslideputerade.

§ 3

Verkställdes val av två suppleanter för under nästföregående paragraf omnämnda kanslideputerade.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Östrand
Hamrin i Jönköping.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kam-

Interpellation i anledning av företagen omläggning av radioprogrammen

maren godkänd; och förklarades herrar Östrand och Hamrin i Jönköping utsedda till suppleanter för kanslideputerade.

§ 4

Företogs val av sex ledamöter att jämte herr talmannen och vice talmännen tillsätta befattningshavare hos kammaren.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Nilsson i Göteborg
Ekström i Björkvik
Hammar
Nilsson i Göingegården
Jacobsson i Sala
Wahlund.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd; och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å densamma, utsedda till kanslitillsättare.

§ 5

Anställdes val av fyra ledamöter att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

Herr förste vice talmannen avlämnade en lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Sandell, fröken
Gustafsson i Borås
von Seth
Vigelsbo.

Sedan herr talmannen för kammaren uppläst denna lista, blev den av kammaren godkänd; och förklarades de personer, vilkas namn upptagits å densamma, utsedda att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 6

Ordet lämnades på begäran till

Herr FÖRSTE VICE TALMANNEN, som anförde:

Herr talman! Jag hemställer att kammaren måtte vid plenum i morgon fredagen den 13 innevarande januari utse suppleanter i de ständiga utskotten till ett antal av 19 i konstitutionsutskottet och andra lagutskottet, 28 i statsutskottet, 20 i bevillningsutskottet och jordbruksutskottet, 18 i bankoutskottet, 21 i allmänna beredningsutskottet samt 17 i vart och ett av de övriga utskotten utom i utrikesutskottet, där antalet grundlagsenligt skall vara åtta.

Kammaren biföll denna hemställan.

§ 7

Interpellation i anledning av företagen omläggning av radioprogrammen

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Fru JOHANSSON (s), som yttrade:

Herr talman! Den 15 november 1960 anhöll jag om och erhöll kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få framställa en interpellation i anledning av den omläggning av radioprogrammet som genomfördes den 1 oktober 1960. Statsrådet hade inte möjlighet att besvara interpellationen under höstriktsdagen, varför jag nu åter anhåller att få framställa samma interpellation, som lyder:

Från och med den 1 oktober 1960 har en omläggning av radioprogrammen genomförts. Härmed har säkerligen vissa fördelar vunnits men samtidigt har en icke oväsentlig försämring inträtt för den del av radiolyssnarna som endast har tillgång till program 1. Sålunda har kvällsprogrammen i P1 förvandlats till i stort sett lättare underhållning. Den som vill lyssna till seriös musik, dra-

Interpellation i anledning av företagen omläggning av radioprogrammen

matik och andra kulturprogram, är hänvisad till P2.

För dem som är innehavare av FM-apparater är frågan enkel att lösa. Men den grupp av lyssnare — man torde kunna räkna med omkring 35 procent — som saknar möjlighet att ta in P2 har anledning att vara missnöjd med den nya ordningen. Det gäller här i största utsträckning personer med små inkomster, pensionärer, sjuka och isolerade människor, som ej anser sig ha råd med den extra kostnad det innebär att kunna avlyssna även P2. Enbart avgiften för radiolicensen utgör för många gamla och sjuka ett djupt grepp i kassan.

Omläggningen av programmen har även väckt uppmärksamhet i de övriga nordiska länderna. Sålunda har man från norsk sida uttalat sin förvåning och besvikelse över det program som nu serveras genom P1.

Under hänvisning till vad ovan anförts får jag anhålla om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få rikta följande frågor:

Anser herr statsrådet att omläggningen av radioprogrammen fyller de anspråk som den radiolyssnande allmänheten har rätt att ställa enligt § 4 i överenskommelse av den 15 maj 1959 mellan svenska staten och Sveriges Radio Aktiebolag angående rundradions programverksamhet? Om så icke är fallet: Vill herr statsrådet medverka till att här berörda synpunkter blir beaktade?

Denna anhållan bordlades.

§ 8

Till bordläggning anmäldes Kungl. Maj:ts den 11 innevarande januari på rikssalen avlämnade

dels proposition nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1961/62,

dels ock berättelse till 1961 års riks-

dag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

Vidare anmäldes till bordläggning:

riksdagens revisorerers berättelser över den år 1960 av dem verkställda granskningen av statsverket, riksbanken och riksgäldskontoret;

justitieombudsmannens ämbetsberättelse; samt

militieombudsmannens ämbetsberättelse.

§ 9

Anmäldes, att följande Kungl. Maj:ts propositioner och skrivelse tillställts kammaren, nämligen

nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1960/61, nr 9, angående försäljning av vissa kronoegendomar m. m.,

nr 10, angående befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan, och

nr 12, om förordnande av en statsrådsledamot att utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet.

Nämnda propositioner och skrivelse bordlades.

§ 10

Tillkännagavs, att till herr talmannen under sammanträdet avlämnats följande motioner:

nr 1, av herr *Gustafsson* i Borås m. fl., om soldatshemsverksamheten m. m.,

nr 2, av herrar *Senander* och *Hagberg*, om organiserande av ett neutralitetsförsvar,

nr 3, av herrar *Rydén* och *Stenberg*, om viss förlängning av tiden för besvär över beslut av taxeringsnämnd,

nr 4, av herr *Björkänge*, om en särskild försäljningsskatt på pornografiska tidskrifter m. fl. tryckalster,

nr 5, av herr *Gustafsson* i Stockholm

m. fl., om utredning angående införande av högertrafik i Sverige,

nr 6, av herr *Andersson* i Linköping, angående kvalifikationsreglerna för semester,

nr 7, av herr *Gustafsson* i Borås, om förbättring av lägenhetsarrendatorernas ställning,

nr 8, av herrar *Wahrendorff* och *Elmwall*, angående användningen av benämningen glass,

nr 9, av herrar *Lundmark* och *Jonsson* i Strömsund, om ändrad ordning för utbetalning av arealtillägg, m. m.,

nr 10, av herr *Rimmerfors*, om uppdragande av FN-dagen bland de allmänna flaggdagarna,

nr 11, av herr *Wiklund* i Stockholm, om stimulerande av förslagsverksamheten inom den allmänna civilförvaltningen,

nr 12, av herr *Holmberg m. fl.*, om anordnande av hälsoundersökningar, m. m., och

nr 13, av herr *Holmberg m. fl.*, om tandvårdens inordnande i sjukkaserverksamheten.

Dessa motioner bordlades.

§ 11

På hemställen av herr talmannen beslöt kammaren, att Kungl. Maj:ts proposition nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1961/62, samt proposition nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1960/61, skulle uppföras sist å föredragningslistan för kammarens nästkommande sammanträde.

§ 12

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 10.20.

In fidem
Sune K. Johansson

Fredagen den 13 januari

Kl. 13.00

Förhandlingarna vid detta sammanträde leddes av herr förste vice talmannen.

§ 1

Företogos val av föreskrivet antal ledamöter i de ständiga utskotten, nämligen åtta i utrikesutskottet, tio i konstitutionsutskottet, femton i statsutskottet, tio i bevillningsutskottet, åtta i bankoutskottet samt i vart och ett av lagutskotten, tio i jordbruksutskottet och tolv i allmänna beredningsutskottet.

Beträffande dessa och övriga till dagens sammanträde utsatta val lämnades på begäran ordet till

Herr ANDRE VICE TALMANNEN, som yttrade:

Herr talman! För vart och ett av de val som skall företagas vid detta plenum ber jag att få avlämna en gemensam lista, vilken godkänts av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen. Varje lista upptar namn å så många personer, som det ifrågavarande valet avser.

Sedan herr andre vice talmannen här efter avlämnat för nu ifrågavarande val avsedda tio listor, alla försedda med partibeteckningen »Gemensam lista», samt listorna blivit i ovan upptagen ordning av herr förste vice talmannen upp-

lästa och av kammaren godkända, befunnos följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits å respektive listor, hava utsetts till ledamöter i

utrikesutskottet:

Bengtsson i Halmstad
Gustafsson i Stockholm
Ohlin
Hjalmarson
Renström-Ingenäs, fru
Hedlund
Kärlander
Svensson i Ljungskile

konstitutionsutskottet:

Spångberg
Andersson i Linköping
von Friesen
Magnusson i Tumhult
Adamsson
Larsson i Luttra
Bengtsson i Halmstad
Nilsson i Östersund
Hammar
Braconier

statsutskottet:

Petterson i Degerfors
Gustafsson i Stockholm
Malmberg
Staxäng
Karlsson i Olofström
Svensson i Stenkyrka
Blidfors
Almgren
Ståhl
Nilsson i Göingegården
Andreasson
Eliasson i Sundborn
Mellqvist
Lewén-Eliasson, fru
Elmén, fröken

bevillningsutskottet:

Brandt i Aspabruk
Allard
Kollberg
Nilsson i Svalöv
Kärlander

Vigelsbo
Wiklund i Öjebyn
Engkvist
Gustafson i Göteborg
Magnusson i Borås

bankoutskottet:

Sköldin
Andersson i Ronneby
Boija
Regnéll
Persson i Appuna
Hansson i Önnarp
Renström-Ingenäs, fru
Carlsson i Tibro

första lagutskottet:

Landgren
Johansson, fru
Gärde Widemar, fru
Boman, fru
Östrand
Svensson i Vä
Ekström i Björkvik
Gustafsson i Borås

andra lagutskottet:

Nilsson i Göteborg
Lundberg
Rimmerfors
Wetterström, fröken
Odhe
Wahlund
Ekendahl, fru
Anderson i Sundsvall

tredje lagutskottet:

Johansson i Torp
Levin
Nyberg
Munktell
Torbrink, fru
Jansson i Benestad
Andersson i Ryggestad
Johansson i Öckerö

jordbruksutskottet:

Jonsson i Strömsund
Sköld
Svensson i Ljungskile
Hæggholm

Lindström
Hansson i Skegrie
Lindskog, fru
Arweson
Antby
Östlund

allmänna beredningsutskottet:

Eriksson i Stockholm, fru
Jacobsson i Sala
Hamrin i Jönköping
Dickson
Jäderberg, fru
Johnsson i Skoglösa
Svensson i Kungälv
Thunvall, fru
Carlsson i Huskvarna
Nilsson i Bästekille
Lundmark
Björkänge.

I samband med valet av ledamöter i utrikesutskottet beslöts på framställning

Revisorer	Suppleanter
Riksdagsman Petterson, K. G., Degerfors	Riksdagsman Lundberg, J. I., Uppsala
Riksdagsman Sköldin, P. A., Sundbyberg	Riksdagsman Johansson, C. E., Torp, Nösund
Riksdagsman Antby, S. O., Anten	Riksdagsman Hammar, A. O., Folkärna
Riksdagsman Hæggbloom, E. E., Kåremo	Riksdagsman Nilsson, G. E., Göingegården, Varberg
Riksdagsman Brandt, E. R., Aspabruk	Riksdagsman Allard, K. Å. H., Örebro
Riksdagsman Wahlund, S. G. W., Uppsala	Riksdagsman Svensson, P. G. A., Stenkyrka

Sedan denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades hava blivit utsedda till statsrevisorer herrar Petterson i Degerfors, Sköldin, Antby, Hæggbloom, Brandt i Aspabruk och Wahlund ävensom till suppleanter för dem respektive herrar Lundberg, Johansson i Torp, Hammar, Nilsson i Göingegården, Allard och Svensson i Stenkyrka.

av herr förste vice talmannen, att riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om kammarens val av ledamöter ävensom om det likaledes till dagens sammanträde utsatta valet av suppleanter i nämnda utskott samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag till den skrivelse i ämnet, som borde till Konungen avlåtas.

§ 2

Anställdes val av sex revisorer för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning samt sex suppleanter för dessa revisorer.

För detta val avlämnade herr andre vice talmannen en av de utav kammaren valda ledamöterna av talmanskonferensen godkänd lista, som bar partibeteckningen »Gemensam lista» och hade följande utseende:

§ 3

Företogs val av åtta medlemmar i Nordiska rådet för tiden intill dess val nästa gång äger rum.

För detta val avlämnade herr andre vice talmannen en av de utav kammaren valda ledamöterna av talmanskonferensen godkänd lista, som under par-

tibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Jonsson i Strömsund
Ericsson, John
Ohlin
Cassel
Ekendahl, fru
Eliasson i Sundborn
Gustafsson i Stockholm
Helén.

Efter det denna lista upplästa och av kammaren godkänts, förklarades de å listan upptagna personerna hava blivit utsedda till medlemmar i Nordiska rådet.

På framställning av herr förste vice talmannen beslöts, att riksdagens kansli-deputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om kammarens val av medlemmar i Nordiska rådet och om det likaledes till dagens plenum utsatta valet av suppleanter för dem samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag dels till förordnanden för de valda, dels ock till skrivelse till Konungen med anmälan om de förrättade valen.

§ 4

Anställdes val av beslutat antal suppleanter för ledamöterna i de ständiga utskotten, nämligen 8 i utrikesutskottet, 19 i konstitutionsutskottet, 28 i statsutskottet, 20 i bevillningsutskottet, 18 i bankoutskottet, 17 i första lagutskottet, 19 i andra lagutskottet 17 i tredje lagutskottet, 20 i jordbruksutskottet och 21 i allmänna beredningsutskottet.

Sedan herr andre vice talmannen här-efter avlämnat nu ifrågavarande tio listor, alla med partibeteckningen »Gemensam lista», och listorna blivit i ovan upptagen ordning av herr förste vice talmannen upplästa och av kammaren godkända, befunnos följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits å respektive listor, utsedda till suppleanter i

utrikesutskottet:

Andersson i Ryggestad
Alemyr
von Friesen
Heckscher
Mellqvist
Wahlund
Allard
Wedén

konstitutionsutskottet:

Alemyr
Heningsson
Hamrin i Jönköping
Svenungsson
Thunvall, fru
Wahlund
Andersson i Billingsfors
Lundkvist
Berglund
Hedin
Lindahl
Boo
Andersson i Storfors
Zetterberg
Enskog
Heckscher
Johansson i Trollhättan
Larsson i Borrbý
Munktell

statsutskottet:

Olsson, fröken
Arvidson
Wedén
Cassel
Lassinantti
Larsson i Hedenäset
Johansson i Norrköping
Gustafsson i Uddevalla
Gustafsson i Skellefteå
Karlsson, fröken
Kellgren
Andersson i Knäred
Carbell
Fagerlund
Helén
Heckscher
Eskel
Holmberg, fru
Gustafsson i Kårby

Blomkvist
Löfroth
Bohman
Heidenberg
Berg
Antonsson
Nelander
Hjalmarson
Källenius

bevillningsutskottet:

Eriksson i Stockholm, fru
Asp
Christenson i Malmö
Darlin
Andersson i Essvik
Eriksson i Bäckmora
Holmqvist, fru
Forsberg
Stenberg
Stiernstedt
Kristenson i Göteborg
Nilsson i Tvärälund
Carlsson i Västerås
Carlstein
Rydén
von Sydow
Nyström
Fälldin
Nettelbrandt, fru
Björkman

bankoutskottet:

Hagnell
Bengtsson i Landskrona
Stenberg
Bengtsson i Göteborg
Ekström i Iggesund
Börjesson i Glömminge
Lindahl
Rask
Larsson i Umeå
Hamilton
Lindekvist, fru
Brandt i Sätilla
Lindkvist
Hörnlund, fru
Gustafson i Göteborg
Nordgren
Börjesson i Falköping
Bohman

första lagutskottet:

Jacobsson i Sala
Löfqvist, fru
Keijer
Fröding
Bergegren, fröken
Johansson i Dockered
Sjövall, fru
Zetterberg
Källstad
Edlund
Haglund
Larsson i Norderön
Martinsson
Andersson i Strängnäs, fröken
Nettelbrandt, fru
Lidman-Frostenson, fru
Kristensson, fru

andra lagutskottet:

Bengtsson i Varberg
Sandell, fröken
Wiklund i Stockholm
Gunne, fru
Johansson i Södertälje
Wahrendorff
Fredriksson
Eriksson i Ängelholm, fru
Jönsson i Ingemarsgården
Björkman
Sundelin
Gustavsson i Alvesta
Svensson, fru
Svensson i Kungälv
Carlsson i Huskvarna
Hamilton
Carlsson i Göteborg
Gomér
Tobé

 tredje lagutskottet:

Persson i Tandö
Svenning
Carlsson i Stockholm
Wachtmeister
Ekström i Iggesund
Grebäck
Sundelin
Andersson i Lerum, fröken
Hamrin i Kalmar
Bengtsson i Göteborg

Svanberg
Mattsson
Ekroth, fru
Hammarberg
Tobé
Turesson
Palm

jordbruksutskottet:

Jönsson i Gärds Köpinge
Johanson i Västervik
Nilsson i Lönsboda
Eliasson i Moholm
Franzén
Brandt i Sätilla
Jäderberg, fru
Lundmark
Johansson i Öckerö
Nilsson i Bästekille
Persson i Tandö
Elmwall
Trana
Eskilsson
Jönsson i Ingemarsgården
Stiernstedt
Persson i Appuna
Johansson i Gränö
Hamrin i Kalmar
Hedin

allmänna beredningsutskottet:

Gustafsson i Uddevalla
Haglund
Keijer
Gunne, fru
Andersson i Billingsfors
Börjesson i Glömminge
Lundkvist
Rask
Berglund
Svenungsson
Andersson i Lerum, fröken
Larsson i Borrby
Svanberg
Hörnlund, fru
Enskog
Kristensson, fru
Nyström
Ekroth, fru
Magnusson i Jönköping
Källstad
Edlund.

§ 5

Företogs val av åtta suppleanter för de av kammaren utsedda medlemmarna av Nordiska rådet.

Herr andre vice talmannen avlämnade en av de utav kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen godkänd lista, som under partibeteckningen »Gemensam lista» upptog följande namn:

Andersson i Ryggestad
Thapper
Gärde Widemar, fru
Braconier
Mellqvist
Gustafsson i Kårby
Alemyr
Gustafsson i Skellefteå.

Efter det denna lista av herr förste vice talmannen upplästs och av kammaren godkänts, förklarades de å listan upptagna personerna utsedda till suppleanter i Nordiska rådet.

§ 6

Justerades protokollsutdrag angående de i §§ 1—5 omförmälda valen.

§ 7

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts på rikssalen överlämnade berättelse till 1961 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

§ 8

Föredrogs var efter annan och hänvisades till jordbruksutskottet följande Kungl. Maj:ts å bordet vilande propositioner:

nr 9, angående försäljning av vissa kronoegendomar m. m., och
nr 10, angående befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan.

§ 9

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts skrivelse, nr 12, till riksdagen med tillkännagivande, att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet Rune Her-

Interpellation ang. principerna för export av krigsmateriel

mansson att under innevarande riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;

och skulle underrättelse om denna skrivelse innehåll meddelas vederbörande utskott samt riksdagens kansli-deputerade.

§ 10

Föredrogos var för sig följande på bordet liggande motioner; och hänvisades därvid

till statsutskottet motionerna nr 1 och 2;

till bevillningsutskottet motionerna nr 3 och 4;

till behandling av lagutskott motionerna nr 5—8;

till jordbruksutskottet motionen nr 9;

till allmänna beredningsutskottet motionerna nr 10 och 11;

till statsutskottet motionen nr 12; samt

till behandling av lagutskott motionen nr 13.

§ 11

Föredrogos var efter annan följande av riksdagens revisorer avgivna berättelser; och hänvisades därvid

till statsutskottet berättelsen över den år 1960 av dem verkställda granskningen av statsverket; samt

till bankoutskottet berättelserna om den år 1960 av dem verkställda granskningen av riksbanken och riksgäldskontoret.

§ 12

Föredrogos var för sig och hänvisades till behandling av lagutskott justitieombudsmannens och militieombudsmannens till innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelser.

§ 13

Föredrogs den av fru *Johansson* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet i anledning av företagen omläggning av radioprogrammen.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 14

På hemställan av herr förste vice talmannen beslöt kammaren, att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och nr 2 skulle uppföras sist å föredragningslistan för kammarens nästkommande sammanträde.

§ 15

Interpellation ang. principerna för export av krigsmateriel

Ordet lämnades på begäran till

Herr **HEDLUND** (cp), som anförde:

Herr talman! Enligt gällande bestämmelser får krigsmateriel med visst begränsat undantag, där medgivande kan lämnas av handelsministern, icke exporteras utan Kungl. Maj:ts tillstånd.

Såväl när det gäller försäljning från enskilda tillverkare eller andra som av materiel tillhörande svenska staten iaktas enligt vad jag har mig bekant en sträng prövning av omständigheterna i varje särskilt fall då export sättes i fråga. Med hänsyn till de ömtåliga förhållanden som ofta föreligger är detta givetvis ofrånkomligt.

Alltemellanåt förekommer uppgifter i pressen rörande ärenden av detta slag. Jag tror att det skulle vara till nytta, om handelsministern något kunde redogöra för de principer som tillämpas vid bedömande av frågor om huruvida krigsmateriel bör kunna exporteras.

Under återopande av ovanstående hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för han-

Interpellation ang. det svenska försvarets målsättning

delsdepartementet få ställa följande fråga:

Är statsrådet i tillfälle redogöra något för de principer som ligger till grund för bedömningen av frågor om huruvida krigsmateriel bör kunna exporteras från vårt land?

Denna anhållan bordlades.

§ 16**Interpellation ang. det svenska försvarets målsättning**

Herr förste vice talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr HECKSCHER (h), som yttrade:

Herr talman! Den enighet rörande grunderna för vårt lands försvarspolitik, vilken uppnåddes i 1960 års försvarskommitté, utgick från att ingen ändring skulle äga rum i den målsättning för det militära försvaret, som angivits genom beslut vid 1948 och 1958 års riksdagar. Kommittén anförde här- om (s. 34):

»Kommittén förutsätter alltså icke någon ändring i målsättningen för det militära försvaret sådan denna angivits genom beslut vid 1948 och 1958 års riksdagar. Likaså utgår kommittén från de uppgifter för civilförsvaret som angivits i samband med 1956 och 1959 års principbeslut.»

De relevanta uttalandena 1948 och 1958 återfinnes i propositionerna nr 206/1948 och 110/1958, vilka i dessa hänseenden vann riksdagens fulla bifall. I 1948 års proposition, s. 117, heter det:

»Med angivna utgångspunkter är *målsättningen för försvaret* redan utstakad. Ett svenskt försvar måste vara i stånd att ge uttryck åt folkets levande försvarsvilja. Varje vapenför svensk, som icke bindes av andra för riksförsvaret viktiga uppgifter, bör sättas i stånd att i ena eller andra formen militärt delta i kampen för landets självständighet. Krigsmakten i dess helhet bör vara så utbyggd, att den förmår ge största möj-

liga eftertryck åt vårt folks vilja att bevara landets handlingsfrihet och avvisa varje kränkning av dess integritet. Försvarskrafterna böra, som försvarskommittén framhållit, utformas så att en angripare i det längsta hindras få fast fot på svensk mark och att ingen del av landet behöver uppgivas utan segt motstånd i olika former. Vidare bör krigsmakten vara skickad att möta överrumplingsförsök, utförda med den moderna invasionsteknikens resurser. Med den här skisserade målsättningen måste försvaret vara allsidigt sammansatt. I stort sett torde därför det nu förestående arbetet böra syfta till att på grundvalen av nuvarande organisation och med utnyttjande av alla möjligheter till förenklingar och kostnadsbegränsningar med ledning av världskrigets erfarenheter och forskningens senaste rön göra en översyn av försvarsanstalternas ändamålsenlighet och hållfasthet mot ett modernt krigs påfrestningar.»

Vid 1958 års ställningstagande gjordes mera preciserade överväganden. Det heter i detta års proposition nr 110, s. 22:

»Hur hög krigsmaktens kvalitet än är måste den enligt studien ha en viss kvantitativ *omfattning* därför att försvaret måste täcka ett stort geografiskt område. Detta innebär inte att vi inom varje del av landet skall vid varje tidpunkt ha tillräckligt starka stridskrafter för att motstå varje angrepp. Inom de delar av landet, som har väsentlig betydelse för en angripare eller för vår försvarsförmåga, måste försvaret ha sådan styrka, att antingen angriparens vinst inte står i rimlig proportion till hans insats eller angreppet tar så lång tid, att andra staters ingripande till vår fördel hinner göra sig gällande. I övriga delar av landet måste vi nöja oss med att organisera bevakning och skydd mot överrumpling och infiltration med små styrkor samt skapa möjligheter för att dit omgruppera större styrkor. Försvaret måste även syfta till att skydda medborgarnas liv och egendom.»

Interpellation ang. det svenska försvarets målsättning

Längre fram i samma proposition (s. 92) anförde departementschefen, i direkt anslutning till vad som uttalats tio år tidigare:

»Försvarsberedningen har understrukt den principiella vikten, från såväl militära som psykologiska synpunkter, av den målsättning som 1948 års riksdag uppställde för det svenska försvaret. Det ifrågavarande uttalandet av riksdagen utgör enligt min mening en självklar allmän riktpunkt vid utformningen av vår krigsmakt. Såsom beredningen framhållit föreligger ett allmänt samband mellan operativ målsättning och försvarsresurser. Beredningen har dock knutit en viss reservation till detta konstaterande som synes mig befogad och som grundar sig på att det alltid kommer att vara svårt att säga exakt var den gräns går där en viss minskning i försvarsresurser måste ta sig uttryck i en begränsning av den operativa målsättningen. Det allmänna sambandet mellan de bägge faktorerna är dock ställt utom fråga. Detta samband måste därför tillmätas en avgörande betydelse vid bedömningen av försvarets utformning.»

Dessa uttalanden, vilka präglas av fasthet och precision, torde ha haft väsentlig betydelse bland annat för att inför utlandet klargöra allvaret i vår försvarsvilja: varje del av landet skall försvaras, ingen självuppgivelse får komma i fråga. Icke blott 1960 års försvarskommitté utan även 1960 års försvarsledningskommitté har i sitt enhälliga, strax före nyåret avgivna betänkande anknutit till samma tankegångar (s. 12):

»Uppgifter, som den på detta sätt sammanfattade politiken ställer krigsmakten inför, är att i sin mån förhindra att vi drages in i krig, bevara vår handlingsfrihet och avvisa varje kränkning av vårt lands integritet. Om vi likväl blir angripna, skall målen för krigsmaktens verksamhet vara, att fienden i det längsta hindras att få fast fot på svensk mark, att ingen del av landet be-

höver uppgivas utan segt motstånd i olika former och att överrumplingsförsök skall avvärjas.»

I årets statsverksproposition (bil. 6, fjärde huvudtiteln, s. 24 f.) gör föredragande departementschefen, efter att ha erinrat om försvarskommitténs nyss citerade förutsättning att ingen ändring i målsättningen kan komma i fråga, för egen del ett uttalande, som icke präglas av samma klarhet som var fallet i 1948 och 1958 års propositioner. Hans formulering är följande:

»För det militära försvaret bör målsättningen alltjämt vara, att det skall vara så sammansatt — inom given kostnadsram — samt kunna tillämpa en sådan strategi och taktik att vi pressar upp en angripares beräknade minsta insats för att besätta svenskt territorium till att bli så stor som möjligt. Härigenom vinnes den starkaste avhållande effekten på eventuellt förekommande aggressiva planer gentemot vårt land. Icke minst angeläget är härvid att beakta tidsfaktorns betydelse. Vidare måste vår krigsmakt kunna avvisa neutralitetskränkningar i ett läge då i vår omvärld pågår krig, i vilket vi icke indragits.»

Det framgår här icke fullt tydligt, huruvida departementschefen för sin del ansluter sig till det av försvarskommittén gjorda uttalandet. Måhända beror detta på ett redaktionellt förbiseende. Med hänsyn bland annat till såväl den svenska som den utländska opinionen är det likväl av synnerlig vikt att icke det ringaste missförstånd kan uppkomma, när det gäller fastheten i vår försvarsvilja. Jag anhåller därför om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet få framställa följande spörsmål:

Fasthåller regeringen alltjämt vid den ståndpunkt rörande det svenska försvarets målsättning, vilken uttrycktes i Kungl. Maj:ts propositioner nr 206/1948 och 110/1958?

Denna anhållan bordlades.

§ 17

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen och herrar vice talmän i riksdagens andra kammare samt de kammarens ledamöter, som blivit utsedda att jämte dem tillsätta kammarens kanslipersonal, den 12 januari 1961.

Sedan kammarens plenum denna dag avslutats, sammanträdde med herr talmannen och herrar vice talmän de ledamöter av kammaren, som blivit utsedda att jämte dem tillsätta kammarens kanslipersonal.

Därvid beslöts till en början, att kanslitjänstemännen vid innevarande riksdag skulle utgöras av en notarie, fyra förste stenografer, fjorton stenografer, en förste kanslist, fem kanslister, därav en tillika registrator och två kansliskrivare, samt två reservstenografer.

Herrar deputerade antogo till

förste stenografer:

byråchefen, fil. kand. Hans Heimbürger,
sekreteraren och ombudsmannen, jur. kand. Anders Norrman,
jur. kand. Göte Fahlin och
redaktören Bertil Arborén;

stenografer:

e. o. förste byråsekreteraren, jur. kand. Gustaf Titz,
fru Signhild Elfner,
Stig Ekermann,
Knut Nilson,
Bengt Lundin,
fil. mag. Bertil Palmquist,
fil. kand. Hans Karlgren,
fil. stud. Gunnar Ljusterdal,
Göte Schenning,
redaktören Rune Söderström,
jur. kand. fru Majken Carlbohm,
fil. kand. Rolf Lindborg,
sekreteraren Ingvar Olsson och
fröken Vera Jansson;

förste kanslist:

fru Ebba Ihrman;

kanslist, tillika registrator:

kanslisten Curt Berggrén;

kanslister:

förste revisorn, jur. kand. Hans Ehrén
och
sekreteraren, jur. kand. Bertil Björns-
son; samt

kanslister (kansliskrivare):

fru Ingrid Nilsson och
fru Marianne Wannemark.

Med tillsättandet av notariebefattningen skulle anstå i avvaktan på att kansli-deputerade fattade beslut om den förut-satta permanenta förstärkningen av de-puterades sekretariat; och förordnades hovrättsarkivariern, jur. kand. Nils Lilie-quist att tills vidare uppehålla notarie-befattningen.

Behandlingen av frågan om tillsättan-de av de två reservstenografbefattning-arna skulle uppskjutas tills stenograf-prov anordnats.

Till ersättare att från och med denna dag vid förfall för sekreteraren bestrida sekreterargöromålen inom kammaren m. m. utsågs bankokommissariern Åke Gustafsson.

På särskild anmodan hade följande tjänstemän redan tidigare inträtt i tjänstgöring hos kammaren, nämligen den 1 januari förste kanslisten fru Ihrman och kanslisten Berggrén, den 7 januari kansliskrivaren fru Nilsson, den 10 januari notarien Liliequist, stenograferna Arborén och Titz samt kanslisten Ehrén, den 11 januari kansliskrivaren fru Wannemark, och övriga här avsedda befattningshavare den 12 januari.

Det skulle åligga de antagna tjänste-männen att vid behov och i den mån så ske kunde utföra jämväl annan tjänst-göring hos riksdagen.

In fidem

Sune K. Johansson

§ 18

Tillkännagavs, att följande Kungl. Maj:ts propositioner överlämnats till kammaren, nämligen

nr 3, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 och 3 §§ förordningen den 15 maj 1959 (nr 168) om särskilda investeringsfonder för för-lorade inventarier och lagertillgångar,

nr 4, med förslag till lag om ändrad lydelse av punkt 6 av anvisningarna till 24 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), och

nr 14, med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ lagen den 16 december 1949 (nr 680) om förbud mot spridning av vissa kartor m. m.

Dessa propositioner bordlades.

§ 19

Anmäldes följande till herr förste vice talmannen under sammanträdet avlämnade motioner:

nr 14, av herrar *Hamrin* i Jönköping och *Carlsson* i Huskvarna, om nedsättning av TV-licensavgiften för folkpensionärer,

nr 15, av herr *Gustafsson* i Skellefteå, om översyn av reglerna för beskattning av realisationsvinst vid försäljning av eignahem,

nr 16, av herr *Björkänge m. fl.*, om

undantagande från allmän varuskatt i vissa fall av begagnade varor,

nr 17, av herrar *Larsson* i Borrby och *Nilsson* i Bästekille, om höjning av tull-satsen för tobak,

nr 18, av herr *Gustafsson* i Borås, om förlängning av preskriptionstiden för uttagande av premieobligationsvinster,

nr 19, av herrar *Elmwall* och *Fälldin*, om avskaffande i fredstid av arrest-straff,

nr 20, av herr *Gustafsson* i Borås m. fl., om åtgärder med anledning av att de nordiska ländernas straffskalor icke överensstämmer,

nr 21, av herr *Levin*, om ändrad lydelse av 23 § jaktlagen,

nr 22, av herr *Svenungsson* och fru *Eriksson* i Stockholm, om utredning av frågan om luftföreningarnas inverkan på människan, och

nr 23, av herr *Börjesson* i Glömminge m. fl., om taxenedsättningar för busstrafiken.

Dessa motioner bordlades.

§ 20

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-efter kl. 13.29.

In fidem
Sune K. Johansson